

K. Tekin COŞKUN (*)

İLAÇ BEDELİ KATILIM PAYINDA BELGE DÜZENLENİP DÜZENLENMEYECEĞİ ve YANLIŞ BİLİNER ve UYGULANAN MEVZUAT HÜKÜMLERİ

1 - GİRİŞ

“Yanlış hesap Bağdat’tan döner.” Türk Atasözü

Bilindiği üzere, memurlar sevkli ve reçeteli ilaçlarını herhangi bir bedel ödemeksizin bulunduğu yerdeki kurumuyla anlaşmalı eczanelerden temin etmektedir. Genel olarak ilaç bedelinin %80’i kurum tarafından karşılanmakta, %20’si ise ilaç bedeli katkı payı olarak çalışanın maaşından kesilmektedir. Ancak bu katkı payı için eczaneler tarafından kişilere herhangi bir belge düzenlenmemektedir. Konu bir süre öncesine kadar eczanelerce tahsil edilen Sosyal Güvenlik Kurumu katkı payı ile karıştırılmakta ve bu nedenle de önemli ölçüde vergi zıyayı sebebiyet verilmekteydi. Çalışmamızın amacı bazı gelir birimlerince de karıştırılan bu hususa yasal yönleriyle açıklık getirmek ve uygulamanın yasal mevzuat hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır.

2- KONU İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Devlet Memurlarının Tedavi Yardımı ve Ceneze Giderleri Yönetmeliği’nin 19. maddesi şöyledir:

“Tedavi resmi sağlık kuruluşlarınca sağlandığı takdirde, tabibin hastanın almasını gerekli gördüğü ilaçlar kurumca sağlanıyorsa hastaya imza karşılığında kurumca verilir. Bu mümkün değilse ve **kurumca bir veya birkaç eczane veya ecza dolabı ile anlaşma yapılmışsa**, ilaçlar doktorun verdiği reçete ile ve imza karşılığında bu eczane veya ecza dolaplarından alınır. Bu da mümkün olmadığı takdirde herhangi bir eczane veya ecza dolabından reçetede yazılı ilaçlar alınır. İlaç alınan yerin yetkilisi tarafından reçetede ilaçların verildiği ve tutarının ne olduğunu gösterir bir fatura verilir. Bu fatura tutarının, resmi sağlık kurumlarında yatarak tedavilerde tamamı, ayakta veya meskende sağlanan tedavilerde %80’i kurumca, % 20’si ise hasta tarafından ödenir.”

6 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğinin V/A bölümünde, eczanelerce toplam ilaç bedeli tutarından %20 katılım payı hesaplanacağı ve para tahsil edilmeksizin fiş veya fatura tanzim edilerek ilgiliye verileceği ve sevk kâğıdında adı belirtilen daireler itibarıyla Tebliğ ekinde yer alan 2 sayılı listenin dört nüsha düzenlenerek kurumlarca karşılanacak %80’e

(*) Vergi Denetmeni

ilişkin faturayla birlikte ilgili olduğu ayı takip eden ilk iki iş günü içerisinde tedavi giderlerinin ödenmesinden sorumlu olan tahakkuk dairesine teslim edileceği açıklanmıştır.

336 sıra nolu VUK Genel Tebliğinde ise konuya ilişkin şu düzenleme yer almıştır: “Dileyen eczaneler, çalışanlarının reçetelerini karşılamak üzere sözleşme yaptıkları kamu kuruluşları ile sınırlı olmak üzere, ilgili kuruluşların çalışanlarına yaptıkları ilaç teslimlerinde **kamu kuruluşlarınca karşılanacak paya ilişkin tutarı içeren faturayı**, ay sonunda tüm çalışanlar için ve tek bir fatura şeklinde düzenleyebileceklerdir.”

Bu tebliğe göre eczaneler kamu kuruluşlarınca karşılanacak paya ilişkin tutarla ilgili olarak 7 günlük fatura kesme süresinden muaf tutulup, ay sonunda tüm çalışanlar için tek bir fatura düzenleyebileceklerdir.

6 sıra numaralı Muhasebat Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ’de de eczanelerde yapılacak işlemler şu şekilde sıralanmıştır:

- Eczanelerce ilaç verilirken sağlık karneleri istenecek, karnelerdeki bilgilerle sevk kâğıdındaki bilgiler karşılaştırıldıktan sonra bütçe uygulama talimatında belirtilen esaslar çerçevesinde ilaçlar reçete sahibine verilecek ve reçete arkası imzalatırılacaktır. Toplam ilaç bedeli tutarından %20 katılım payı hesaplanacak ve para tahsil edilmeksizin fiş veya fatura tanzim edilerek ilgiliye verilecektir.

- Sevk kâğıdında adı belirtilen daireler itibarıyla Ek-2 liste dört nüsha düzenlenerek kurumlarca karşılanacak %80’e ilişkin faturayla birlikte ilgili olduğu ayı takip eden ilk iki iş günü içerisinde tedavi giderlerinin ödenmesinden sorumlu olan tahakkuk dairesine teslim edilecektir.

İlaç ihtiyaçları Emekli Sandığı Reçete Kontrol Sistemi üzerinden kontrol edilerek karşılanan tahakkuk daireleri için Ek-2 liste yerine Reçete

Kontrol Sisteminden alınan Java Döküm Listeleri kullanılacaktır.

- İlaç katılım paylarının hastalardan peşin olarak tahsil edildiği durumlar için de Ek-2 liste veya Java Döküm Listeleri iki nüsha olarak düzenlenecek ve söz konusu listeler %80 kurumlarca karşılanacak payla ilgilendirilmek üzere diğer belgelerle birlikte ilgili tahakkuk dairelerine verilecektir.

- Eczanelerce ilaç bedelleri için her ay birden fazla fatura ve Ek-2 liste veya Java Döküm Listeleri düzenlenebilecektir.

- İlaç katılım paylarının maaş veya aylıklardan kesilmesinin mümkün olmadığı aşağıdaki haller ile Bakanlığımızca uygun görülecek diğer durumlarda katılım payları eczanelerce peşin olarak tahsil edilecektir.

İdarece yapılacak işlemler de ayrıntılarıyla tebliğde anlatılmıştır. Fatura veya perakende satış vesakalarının düzenlenme zorunluluğuna ilişkin Vergi Usul Kanunu’nun ilgili hükümleri ise malumdur.

3- İLAÇ KATILIM PAYINDA BELGE DÜZENLENMESİ YASAL ZORUNLULUKTUR

Çalışmamızın 2. bölümünde açıklanan yasal mevzuat hükümleri ilaç bedeli katılım payı (%20) için fatura yahut da perakende satış vesikası düzenlenmesinin zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak konunun bir süre öncesine kadar eczanelerce tahsil edilen SGK katkı payı ile karıştırılması neticesinde, ki eczanelerce tahsil edilmekteyken bu tutarların Sosyal Güvenlik Kurumu adına tahsil edildiğinden bahisle belge düzenlenmeyeceği hükme bağlanmıştı, ilaç bedeli katkı payına ilişkin belge düzenlenmemesi şeklinde illegal bir uygulama yerleşik hale gelmişti.

Bu uygulamanın yerleşik hale gelmesi eczaneler tarafından memnuniyetle kabul görmekte,

bu nedenle de önemli ölçüde vergi ziyaına sebebiyet verilmektedir. Bununla beraber eczaneler-
ce **belge düzenlememe fiili tespit edilse dahi**, bu tespitleri değerlendirilme dışı bırakılmaktadır.

Eczaneler yasal mevzuat hükümleri doğrultusunda belge düzenine riayet etmek zorundadır. Konu hakkında yapılan tespitlerin kavram kargaşası sonucunda bazı birimlerce değerlendirmeye alınmaması doğru değildir.

İlaç bedeli katılım payına ilişkin belge düzenlememe fiili vergi cezasını gerektirir. Bu ceza yapılan her bir tespit için VUK'nun 353. maddesinde öngörülmüştür. Belge düzenlememe fiili nedeniyle vergi ziyaına sebebiyet verildiği bir realite olmakla birlikte konunun bir de memurların karşılaşılabileceği sorunlar yönüyle ele alınması gerekir.

Memurlar eczanelerden %20 katılım payına ilişkin belge alamayınca katılım payı ile bordro tutarlarını karşılaştıramayacaklardır ve bu nedenle bordrolarda ve hesaplarda hata yapılması sonucunda maaşlarından yersiz veya fazla katılım payı kesilebilecektir.

4- SONUÇ

İlaç bedeli katılım payı ile bir süre öncesine kadar eczanelerce tahsil edilen SGK katkı payı birbiriyle karıştırılmaktadır. Eczanelerin Sosyal Güvenlik Kurumu adına tahsil ettiği bedel için belge düzenleme zorunluluğu yok iken ilaç bedeli katılım payı (%20) için belge düzenleme zorunluluğu vardır. Eczaneler belge düzenlemekten imtina etmektedirler. Bu durum vergi kaybına neden olmaktadır. Bu durumdan kaynaklanan vergi kaybının önlenmesi ve memur maaş bordrolarında yapılması muhtemel hataların düzeltilmesi için eczanelerle ilgili yaygın ve yoğun vergi denetimlerinin arttırılması veya belge düzeni açısından eczanelerin vergi incelemesine tabi tutulması Hazine yararına olacaktır.